

nja koja postavlja današnji čovjek, a koja potvrđuju zbilju neodređenog i posvuda prisutnog straha koji se na različite načine konkretizira u svijesti današnjeg čovječanstva.

Praćen tim neizvjesnim osjećajem tjeskobe, čovjek se uhvatio tehnike i znanosti kao »daske za spasavanje«. Ali i tu je doživio »tehnološki potres« (R. Garaudy). Optimizam napretka 60-tih godina suzbijan je upozorenjima novinara, znanstvenika, psihologa, sociologa i političara koji su jednodušno govorili o »samoubojstvenom programu«, o »pljačkanju našega planeta«, o »zemlji koja je ugrožena i koja kandidira za smrt«, o »budućim naraštajima koji plaćaju račun s kamatama za naše blagostanje«. Ovom kolektivnom strahu pred šokantnom budućnošću potrebno je pribrojiti i osobne strahove kao »tvrdo glave pratiocce našega života« (22). Autor međutim dobro razlikuje realni strah (»kao biološki nuždan signal opasnosti ili spasonosni nagon za bijegom i obranom«) i neurotični strah (»kao rezultat neriješenih duševnih konflikata«, 22).

Ali ima strahova koji nisu situacijski uvjetovani nego proistječu iz samog čovječstva kao npr. strah od slobode, kad smo »zbog potrebe sigurnosti« spremni donijeti i krivu odluku koja će nas potom mučiti zdvajanjem o njenoj valjanosti (time se tumači prebrza spremnost na »povođenje za idolima i političkim zavodnicima«, 57); o problemu manipulacije, zavodjenja i o područjima na kojima se manipulacija očituje izvrsnu studiju napisao je Đuro Sušnjić (*Ribari ljudskih duša*, Beograd, 1976, str. 215). Osim straha od slobode Imbach spominje još »strah od novoga«, »strah od samoprihvatanja«, »strah od povjerenja« (davanja i primanja povjerenja) i »strah od besmisla«. Nakon kratke i jezgrovite analize straha donosi i dvije mogućnosti oslobađanja od straha:

1. potiskivanjem i bježanjem (strah od straha) i
2. suprostavljanjem strahu kao izazovu ljudske egzistencije.

Potiskivanje straha (ili bježanje od njega) očituje se na nekoliko načina, kao npr.: izoliranjem od okoline, zahuktalom aktivnošću, posezanjem za opojnim sredstvima (alkohol, droga, seks), praznovjerenjem, samoubojstvima, agresivnošću.

Za prevladavanje straha čovjeku je potreban drugi, potrebna mu je tuđa pomoć: otac, prijatelj, savjetnik. Osjećaj da ima netko tko ga razumije, podnosi, shvaća i prihvaća oslobađa čovjeka od straha jer »straha u ljubavi nema« (1 Iv 4, 18).

Konačno, da li se dati srvati strahom, »tom ubitačnom möröm što zatamljuje životnu radost i stvara potištenost« (9)? Autorov je odgovor izražen jasno i nedvosmisleno upitnikom u samom naslovu knjige. On ovom knjižicom želi probuditi u čitaocu osjećaj nade i odvažnosti kojom se nadvladava strah

SVE DUGUJEMO MAJCI

(*MAJKA*, zbornik II, priredio Stanko Belaj, S.D.B. Izdavač: Salezijanski provincijalat, Zagreb—Susedgrad, 1981, str. 192)

Janko N. Ivanović

»Da me svijet ko izmet baci, ona, plačuć,
Svila bi me k sebi!«

(I. Poljak: *Neslomljiva ljubav*)

Ovi stihovi Izidora Poljaka kazuju nam vječnu istinu o majci, o njezinoj bezgraničnoj ljubavi prema djeci, o čistoći i svetinji majčine duše i srca koja uz najteže patnje i muke — ostaje samo ono što je najveličanstvenije

na svijetu: MAJKA. A da je samo majka dorasla i vrijedna te veličine, dokazi su najveličanstvenija umjetnička djela stvorena njoj na slavu. Majke svojim žrtvama i plemenitim djelima to i zaslužuju.

Knjiga *Majka*, u kojoj ima mnogo lijepih pjesama i proznih radova posvećenih našim majkama, zaslužuje pažnju da se pročita nekoliko puta i da se nad istom onako duboko ljudski zamislimo, ispitujući naše srce i um o našim postupcima prema, ne samo našim, nego i tuđim majkama, tim mučenicima koje nam darivaju život. U ovoj je knjizi svaka pjesma sama za sebe skladan rad, ali sve zajedno daje jednu cjelinu koja nam se nužno nameće i potiče na razmišljanje o ženama, tim ljudskim stvorenjima, s kojima se sudbina najviše poigrava, koje nose najveće brige, najviše rade, raduju se i pate, najduže bdiju, zabrinute za našu sudbinu, a opet su tako mile, drage i iznad svega plemenitije od svake plemenitosti.

Teško je iz ovog djela odabrati nešto za što bismo mogli reći da je najbolje. Svaki rad nosi u sebi svoju originalnost, svoju poruku, sjetu, bol, radost, svoje iskreno kazivanje o majci. Čitajući ovo djelo, naići ćemo i na pitanja koja od nas traže odgovor: kakvi smo mi prema našim majkama? Da li su ti odnosi dobri ili loši? Ili smo čak u ovom vrtoglavom vremenu zaboravili da imamo majku? Možemo li opravdati majčinsku brigu prema nama? Možemo: svojom ljubavlju i pažnjom prema njoj, poklanjajući joj barem deseti dio od svega onog što je dala i daje za nas.

Zahvaljujući o. Stanku Belaju za prikupljanje i izdavanje ove građe, završavam ovaj mali prikaz s nekoliko stihova, koje sam odabrao iz ovog zbornika:

»Mučenice, kako ti je ime,
htjeli bismo znati?!
Mati, samo Mati!

(Jelka Kurtaner, *Mati*)

»Majko, ja već nijesam ono dobro dijete,
Što je s tobom znalo molit kraj kamina,
u večeri kasne, dok su s violina
jekali akordi ljubavi i sjete.«

(Đuro Sudeta, *Majci*)

NAPADI NA OPUS DEI I DEKLARACIJA KARDNALA HUMEA

Josip Visković

U posljednje vrijeme niknuli su u Crkvi posebni oblici duhovnosti i apostolata u novim organiziranim tzv. laičkim institutima. Eminentno mjesto među njima — zbog svoje brojnosti i raširenosti, organiziranosti, djelovanja i utjecaja — zauzima institut Opus Dei, osnovan u Španjolskoj 1928. Osnovao ga je, sada već pokojni, José Escrivá, a potvrdila Sveta Stolica 1947. kao prvi sekularni institut s papinskim pravom, tj. s pravom za opću Crkvu. Pio XII. je kazao za ovaj institut da je »model sekularnih instituta«.

Opus Dei je proširen po cijelome svijetu, na svih pet kontinenata, u više od pedeset zemalja. Djeluje, kao što se vidi iz tajništva Opusa Dei, i u Velikoj Britaniji već od god. 1947.

Ako znamo da su se u posljednje vrijeme podigli prigovori, čak i kao neka hajka, protiv članova ovog instituta u samoj Španjolskoj, neće nas začuditi što se slični glasovi negodovanja čuju sada i u Velikoj Britaniji. Kad znamo da je ona i danas protestantsko-anglikanska zemlja u golemoj većini stanovništva (o utjecaju masonerije u javnome životu nećemo govoriti), onda nas neće iznenaditi reakcija na djelovanje tako izrazito dinamičnog kat. instituta. Uo-